

DROGA DO PRZEJRZYSTEGO I SPRAWIEDLIWEGO WYNAGRADZANIA ORAZ POPRAWY WARUNKÓW PRACY W SEKTORZE TRANSPORTOWYM

PROJEKT TRANSF AIR

Sprawiedliwe wynagrodzenie i godne warunki pracy w transgranicznym transporcie drogowym oraz ich egzekwowanie to jeden z głównych priorytetów w europejskich debatach na temat równych praw pracowników w ruchu w Europie. Badania w ramach unijnego projektu TransFair skoncentrowały się na ekonomicznych aspektach transportu drogowego w Europie, warunkach pracy kierowców niebędących rezydentami oraz prawidłowym wynagradzaniu w środowisku transgranicznym. Współpraca interesariuszy polegała na zorganizowaniu serii warsztatów i wspólnych akcji związków zawodowych w sektorze transportu i inspekcji pracy z różnych krajów europejskich. Opracowano wielojęzyczne ulotki w celu lepszego informowania kierowców w europejskim transporcie drogowym. Niniejszy biuletyn przedstawia kluczowe ustalenia i wyniki projektu

DŁUGIE ŁAŃCUCHY DOSTAW W EUROPEJSKIM TRANSPORCIE DROGOWYM

W ciągu ostatnich dwóch dziesięcioleci **transgraniczny transport drogowy został w ogromnej części przeniesiony z Europy Zachodniej do Wschodniej**. Jeśli chodzi o struktury własnościowe, **badania** w ramach projektu **TransFair** pokazują, że najczęściej firmy z 15 „starych” państw członkowskich UE oraz firmy o wyższych obrotach zakładają zagraniczne podmioty zależne (tzw. „flag out”) w 13 „nowych” państwach członkowskich UE. Mimo że wielu kierowców rzeczywiście pracuje dla firm mających siedzibę w Europie Wschodniej, ich zlecenia zazwyczaj w rzeczywistości pochodzą od zachodnioeuropejskich firm z branży logistyki, działających na zlecenie klienta korporacyjnego. W konsekwencji powstaje **długi łańcuch transportowy**, który przyciąga firmy i pracowników z UE i krajów trzecich o różnej pozycji (sile) w takim łańcuchu. Spedytorzy i klienci wywierają na przewoźników dużą presję kosztową i wydajnościową, a **bezpośrednie konsekwencje naruszeń przepisów socjalnych** – zmęczenie kierowcy, zbyt krótki odpoczynek i zbyt długi czas jazdy oraz nieprawidłowe wynagrodzenie – **ponosi ostatnie ogniwo w łańcuchu, czyli kierowcy**. Link do raportu.

LEKIEM NA NIEDOBÓR KIEROWCÓW JEST REKRUTACJA Z KRAJÓW TRZECICH

Niedobór kierowców w drogowym transporcie towarów jest poważnym problemem dla całej branży. Warunki pracy w transporcie na długich trasach w całej Europie są zdecydowanie złe, a **wynagrodzenie często nie rekompensuje ciężkiej pracy**. Mimo niedoboru kierowców nie doszło do znaczącej poprawy warunków pracy. Lukę na rynku pracy wypełnia **poza siły roboczej z krajów o niskich dochodach spoza Unii Europejskiej**: kierowców ukraińskich, rosyjskich lub kirgiskich rekrutują polskie, czeskie lub słowackie firmy transportowe. Kierowcy z Serbii, Bośni czy Albanii pracują dla firm słoweńskich lub bułgarskich, świadcząc usługi transportowe na terenie całej Europy. **Kierowcy z krajów trzecich są często jeszcze bardziej narażeni na wykorzystywanie niż kierowcy lokalni**, ponieważ nie są dobrze poinformowani o swoich prawach i mogą mieć mało stabilny status prawa pobytu. Wysokie zapotrzebowanie na kierowców z krajów trzecich wzmocniło rolę **agencji pracy tymczasowej** w rekrutacji do pracy w transporcie.

PRAWIDŁOWE WYNAGRODZENIA – KLUCZOWY PROBLEM W TRANSPORCIE DROGOWYM

W lipcu 2020 roku, po rocznych debatach na temat „pakietu mobilności”, w życie weszły najnowsze zmiany w europejskim prawodawstwie dotyczącym warunków pracy i warunków socjalnych oraz uczciwej konkurencji w europejskim drogowym transporcie towarów. **Zasady dotyczące wynagrodzeń kierowców międzynarodowych pozostają skomplikowane.** Zależą one od europejskiego ustawodawstwa, krajowych przepisów dotyczących wynagradzania kierowców i ulegają ciągłym zmianom, również ze względu na europejską jurysdykcję ETS. Z badania TransFair dowiedzieliśmy się, że **struktura wynagrodzeń w krajach wysyłających kierowców jest dość podobna.** Składa się głównie z dość niskiej płacy minimalnej, która jest uzupełniana dietami, płatnościami za przejechane kilometry i premiami. **Kierowcy na trasach międzynarodowych często nie otrzymują prawidłowych wynagrodzeń.** Niezgodność z przepisami zaczyna się od zbyt niskich wynagrodzeń, nieprzestrzegania zasad delegowania, które obowiązują kierowców świadczących usługi transportowe za granicą po naliczanie diet na podstawie przejechanych kilometrów zamiast według stawki godzinowej i nieprawidłowe potrącenia z wynagrodzeń. W ramach projektu TransFair przygotowano **ulotki dla kierowców** podróżujących na trasach międzynarodowych w różnych językach, z **informacją o podstawowych prawach pracowniczych i najlepszych sposobach ich egzekwowania.**

KOMPLEKSOWE INSPEKCJE PRACY W TRANSPORCIE DROGOWYM

Dwustronne i międzynarodowe warsztaty TransFair dotyczące inspekcji drogowych pokazały, że **wykrycie nieuczciwych praktyk płatniczych w transporcie jest trudne** gdyż zaangażowane są różne organy (inspekcja pracy, policja finansowa, policja drogową) z różnych krajów. Pracownicy tych różnych organów powinni znać systemy wynagradzania w innych krajach, aby być w stanie ocenić naruszenie. Ponadto właściwe organy powinny kierować się dobrymi praktykami wymiany informacji ze swoimi odpowiednikami w innych krajach. Często brakuje obu elementów. Ponadto organy kontrolne muszą prawidłowo ocenić, czy kierowca podlega dyrektywie o delegowaniu pracowników i czy korzysta z kluczowych aspektów prawa pracy kraju przyjmującego. Inspektorzy **często nie znają skomplikowanych przepisów transportu drogowego** lub nie są kompetentni w zakresie określonych rodzajów kontroli i potrzebowaliby wsparcia transgranicznego lub międzyinstytucjonalnego. Na 2022 r. Europejski Urząd ds. Pracy zaproponował ramy działań w transporcie drogowym, z naciskiem na informowanie, współpracę i egzekwowanie przepisów.

ZWIĄZKI ZAWODOWE KIERUJĄ SIĘ BEZPOŚREDNIO DO MIĘDZYNARODOWYCH KIEROWCÓW

Nie tylko inspekcje pracy stoją przed wyzwaniem egzekwowania norm pracy kierowców. Również związki zawodowe muszą wziąć pod uwagę trudną i często skomplikowaną sytuację kierowców. W ramach projektu TransFair przygotowano wielojęzyczny **materiał szkoleniowy** dla związków zawodowych działających w sektorze transportu drogowego, skupiając się na czterech kluczowych pytaniach:

1. Jak wzmocnić **transnarodową współpracę związkową?**
2. Jak **przygotować informacje dla kierowców ciężarówek**, aby mogli dochodzić swoich praw pracowniczych?
3. Jak **budować zaufanie pracowników**, aby mogli uzyskać potrzebne im wsparcie od związków?
4. Jak **umożliwić transgraniczną reprezentację prawną** dla kierowców niebędących rezydentami?

PROSIMY WPISAĆ W KALENDARZ TERMIN KONFERENCJI TRANSFAIR: 31 MARCA – 1 KWIECZNIA 2022 R. W GDAŃSKU

Serdecznie zapraszamy wszystkich zainteresowanych na **konferencję kończącą projekt TransFair**. Zgromadzi ona wszystkich partnerów i uczestników projektu, w tym przedstawicieli instytucji partnerów społecznych, inspektorów pracy i naukowców. Jej celem będzie omówienie wyników projektu i wypracowanie wniosków dotyczących przyszłej polityki ochrony standardów pracy w transgranicznym europejskim transporcie drogowym. Konferencja końcowa umożliwi dzielenie się, rozpowszechnianie i konstruktywną ocenę wyników projektu TransFair w formie dialogu z kluczowymi zainteresowanymi podmiotami z poziomu krajowego, unijnego i międzynarodowego. Będziemy informować na bieżąco!

KONSORCJUM

W skład konsorcjum TransFair wchodziły instytuty badawcze FORBA (AT, koordynator) i KU Leuven / HIVA (BE), organizacja non-profit MKC (CZ), związki zawodowe ÖGB-vida (AT), BTB-ABVV (BE), NSZZ „Solidarność” (PL), NSDS i ZSSS (SI), OSD (CZ), catus (SRB), ETF, instytucje ochrony praw pracowniczych AK Wien (AT) i Faire Mobilität (GER) oraz państwowe inspekcje pracy (BE, TAK).

Droga do przejrzystego i sprawiedliwego wynagradzania oraz poprawy warunków pracy w sektorze transportowym | GA Nr. VS 2019/0401 | Projekt TransFair finansowany jest przez Komisję Europejską w ramach programu EaSI. Wyrażone tu opinie są poglądami jedynie ich autorów. Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za wykorzystanie zawartych tu informacji | <https://transfair-project.eu/>